

NOTAT

22. oktober 2008

Alternative modeller for refusion af kommunale tilskud til egnsteater

Som opfølgning på samrådet i Folketingets Kulturudvalg den 28. maj 2008 om egnsteaternes økonomi og svar på S 1807, 2007-08, 2. samling har Kulturministeriet udarbejdet et notat om to mulige alternative modeller for beregning af refusionsprocent for kommunale tilskud til egnsteater – en model, hvor refusionsprocenten fastholdes på 50, men hvor der er et begrænset antal pladser i ordningen, og en model, hvor refusionsprocenten afhænger af afstanden fra de store teaterbyer.

Model med fast refusionsprocent

De nye egnsteaterordning er blevet til i forlængelse af aftalen om finansloven for 2007 mellem regeringspartierne og Dansk Folkeparti, og denne aftale fastlægger det økonomiske niveau for den statslige bevilling til egnsteatre i fremtiden.

Når det økonomiske niveau således ligger fast, vil en fast refusionsprocent indebære, at det samlede kommunale tilskud til egnsteater ikke kan stige hurtigere end den almindelige pristalsregulering. Et fast bevillingsniveau koblet med en fast refusionsprocent vil således groft sagt betyde, at der kun er et vist antal pladser i ordningen ('groft sagt', fordi der naturligvis kan skaffes plads til flere teatre, hvis det enkelte teaters kommunale tilskud reduceres).

Det er klart, at det vil være uholdbart med en statslig tilskudsordning til egnsteater, der er fastlåst på en sådan måde, at adgangen til ordningen er forbeholdt de kommuner, der tilfældigvis var i ordningen på fastlåsningstidspunktet – med en beskeden udskiftning, hvis der evt. er kommuner, der beslutter at udgå.

Derfor må man i givet fald i stedet etablere en ordning, hvor Kunstrådet efter en nærmere vurdering giver et flerårigt tilskud til en række kommunalt støttede teatre – altså en ordning i retning af den nuværende ordning for rytmiske spillesteder.

En sådan ordning har den fordel, at den sikrer et betydeligt statsligt bidrag givet efter en grundig vurdering, og som sådan kan bidrage til et højt, teaterfagligt niveau.

Omvendt må man også, ud fra erfaringerne med spillestedsordningen, konstatere, at en ordning af denne type hyppigt kan give anledning til uenigheder omkring afvejningen mellem kunstfagligt niveau og støtte til lokale kulturmiljøer. En sådan ordnings karakter betyder også, at der med jævne mellemrum vil være teatre, der må udgå af ordningen, hvilket for de berørte teatre vil betyde en stor økonomisk usikkerhed.

Endelig må man også være opmærksom på, at mange kommuner påskønner den høje grad af selvbestemmelse, som ligger i den nuværende ordning. Den nye ordning indeholder som bekendt en egnsteaterkonsulentordning, der skal sikre, at alle teatre holder

et vist kvalitetsniveau, ligesom der med ordningen også blev indført skærpede krav til, hvad der kan kaldes et egnsteater, men derudover har kommunerne ret frie hænder til at vurdere, om de vil oprette egnsteatre.

Model med geografisk variabel refusionsprocent

Der er i Kulturudvalgets drøftelser af egnsteaterspørgsmålet blevet rejst det synspunkt, at man, i en situation, hvor refusionsprocenten kan komme under pres, primært bør satse på at holde refusionsprocenten oppe for de kommuner, der ligger længst fra de store teaterbyer.

Som store teaterbyer må i denne sammenhæng betegnes København (inklusive Frederiksberg), Odense, Århus og Aalborg. Disse ligger uden for egnsteaterordningen, og hører i stedet under ordningen om små storbyteatre. Samtidig findes der i disse byer landsdelscener, og i Københavns tilfælde også Det Kongelige Teater.

Der er næppe tvivl om, at en geografisk reguleringsordning meget hurtigt kan blive uhyre administrativt kompliceret, og hurtigt kan skabe diskussioner om hvorvidt den er unfair. Det er derfor, i givet fald, vigtigt med en relativt simpel og letfattelig ordning.

Den mest oplagte model ville derfor nok være, hvis man i givet fald inddelte landet i tre zoner. Zone 1 ville i givet fald være områderne helt tæt på landets absolut største teaterby København, dvs. Storkøbenhavn inklusiv dele af Nordsjælland. Zone 2 ville så være de øvrige dele af Sjælland, Fyn, samt Østjylland omkring Aalborg og Århus, og zone 3 ville Vest- og Sønderjylland, Lolland-Falster og Bornholm. Det er oplagt, at den præcise zoneinddeling i sidste ende må være et politisk forhandlingsspørgsmål – det er reelt umuligt at lave et uangribeligt 'objektivt' grundlag for zoneinddelingen.

Når man har foretaget denne zoneinddeling bliver næste skridt at foretage en fordeling af refusionsbevillingen på de tre zoner, således at man får den højeste refusionsprocent i zone tre, og den laveste i zone 1. Hvor stort spændet skal være er igen et spørgsmål, der kun kan afgøres rent politisk, men et oplagt udgangspunkt kan naturligvis være et ønske om at sikre en refusionsprocent på 50 i zone tre, og så se på, hvad der bliver til overs. Det eneste praktisk mulige udgangspunkt for fordelingen vil reelt være de nuværende kommunale bevillinger i de fastlagte zoner – det kan naturligvis have et vist tilfældighedspræg, men igen er det vanskeligt at forestille sig, at man kan 'beregne' sig frem til en eller anden form for 'retfærdig' fordeling.

Som udgangspunkt efterlader denne model afgjort den mulighed, at refusionsprocenten i de tre zoner over tid vil nærme sig hinanden (hvis den højere refusionsprocent tilskynder til at åbne flere egnsteatre i zone tre). Men som udgangspunkt vil den statslige indsats på de lokale teaterområde i hvert fald være fordelt efter et politisk hensyn til afstanden fra de store teaterbyer.

Under alle omstændigheder skal man naturligvis være opmærksom på, at egnsteaterordningen som udgangspunkt er tænkt til også at tage andre hensyn end blot til det

lokale teaterpublikum – egnsteatrene skal, som det hedder i loven, ”bidrage til at udvikle scenekunsten i det lokalmiljø, de er forankret i”.